

مروری بر گروه‌های پژوهشی فعال در بنیاد پژوهش‌های اسلامی؛

از مطالعات قرآنی و اخلاق تا فرهنگ و سیره رضوی

متناسب با نیاز طرح‌های پژوهشی مصوب و نیز حضور استادان و پژوهشگران صاحب‌ایده در بنیاد، گروه‌های پژوهشی متعددی در بنیاد پژوهش‌های اسلامی شکل گرفته است که هر یک به سهم خود، منشأ اثر و موجب ارتقای علمی و پژوهشی این بنیاد شده‌اند. همچنین با پایان یافتن برخی طرح‌ها، فقدان یا کمبود پژوهشگر در گروه، اصلاح ساختارها یا دیدگاه‌های مدیریتی بنیاد، برخی گروه‌ها تعطیل شده یا در گروه‌های دیگری ادغام شده‌اند. در گذشته حدود ۲۵ گروه در بنیاد فعالیت داشتند و هم‌اکنون به گروه‌های زیر تبدیل شدند:

مطالعات قرآنی؛

اسلامی است.

فرهنگ و سیره رضوی؛

گروه فرهنگ و سیره رضوی، مرجع علمی در تولید محتوا و تبیین سنت و سیره امام علی بن موسی الرضا (علیه السلام) با رویکرد سبک زندگی اسلامی است.

اخلاق و تربیت اسلامی؛

گروه اخلاق و تربیت اسلامی می‌تواند یکی از مهم‌ترین گروه‌های علمی-پژوهشی در تولید محتوا و تبیین پیام‌های اخلاقی و تربیتی بر پایه آموزه‌های اسلامی و تبدیل شدن آن به مرجع علمی در حوزه اخلاق و تربیت اسلامی باشد. گروه اخلاق و تربیت اسلامی به منظور تبیین معارف اخلاقی و تربیتی و بستر سازی در این حوزه، برای تخلق انسان به اخلاق اسلامی و امکان خودسازی و در نهایت، اعتلای ارزش‌ها و تقرب به خداوند متعال، با استفاده از توانمندی‌های موجود و بالقوه و با در نظر گرفتن اولویت‌های پژوهشی و نیازهای معرفتی و رفتاری جامعه هدف، از طریق تولید علم و فکر و برگزاری نشست‌های تخصصی و کرسی‌های ترویجی و نظریه پردازی، در نشر و ترویج معارف اخلاقی و تربیتی با محوریت قرآن کریم، سنت نبوی، سیره امامان معصوم و میراث مکتوب می‌کوشد.

سادات و مفاخر اسلامی؛

گروه سادات و مفاخر مرجع علمی در گسترش فرهنگ و مکتب اهل بیت، توسعه همگرایی در جهان اسلام، تعامل فکری میان دوستداران اهل بیت است. گروه سادات و مفاخر اسلامی به عنوان یک گروه میان رشته‌ای و مرکب از رشته‌های تاریخ، هنر، باستان‌شناسی و جغرافیا، همانند جزیی از یک نهاد علمی و پژوهشی بزرگ، وظایفی را در حوزه تخصصی خود، به عهده دارد که می‌تواند بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس را در نیل به اهدافش یاری رساند. پاسخ به نیازهای پژوهشی در زمینه هویت سادات و مفاخر، توسعه دانش نسب‌شناسی و تراجیم‌نگاری، معرفی مفاخر علمی و فرهنگی و هنری و سیاسی، تشکیل کرسی‌های نظریه پردازی و توانمندسازی پژوهشگران این حوزه از اولویت‌های این گروه است.

انقلاب و تمدن نوین اسلامی؛

این گروه در سال ۱۳۹۴ با توجه به اهداف و رویکرد آستان قدس رضوی در ایجاد بستر سازی برای شکل‌گیری و توسعه تمدن نوین اسلامی، تبیین و تحلیل مبارزات دوران انقلاب اسلامی، تحقق گام دوم انقلاب و گسترش تمدن نوین اسلامی در پهنه بین‌المللی برای نسل‌های بعدی نظام اسلامی تأسیس شد. در حال حاضر مدیریت این گروه بر عهده حجت الاسلام والمسلمین مهدی شریعتی تبار است. کتاب‌های انتشار یافته و برخی از نشست‌های برگزار شده توسط این گروه عبارت است از:

- ✦ مجموعه مقالات همایش تمدن نوین اسلامی
- ✦ آستان قدس رضوی و نوسازی جهادی هویت
- ✦ سلسله نشست‌های پیرامون انقلاب اسلامی
- ✦ سلسله نشست‌های بررسی بازتاب نامه مقام معظم رهبری به جوانان اروپا و آمریکای شمالی

گروه مطالعات قرآنی مرجع علمی در تولید محتوا و تبیین معارف قرآنی با رویکرد سبک زندگی اسلامی و تقریب مذاهب اسلامی است. گروه مطالعات قرآنی به منظور تقریب انسان به خدای متعال و اعتلای ارزش‌های اسلامی و انقلابی، با به کارگیری اندیشمندان متعهد و متخصص به احیاء و نشر فرهنگ و معارف قرآنی می‌پردازد و از طریق تولید علم و کرسی‌های نظریه پردازی و نشست‌های تخصصی با در نظر گرفتن اولویت‌های پژوهشی، فکری و فرهنگی جامعه، نظام اسلامی، حوزه و دانشگاه، نیازهای نسل جوان و قرآن پژوه و به ویژه زائران و مجاوران بارگاه رضوی را برآورده می‌کند و در رفع شبهات و هجده‌های فرهنگی در زمینه قرآن در کشور و جهان می‌کوشد. از مهمترین آثار این گروه می‌توان به کتاب گرانسنگ المعجم فی فقه لغه القرآن و سر بلاغه (در ۸۰ جلد که تاکنون ۵۱ جلد آن انتشار یافته است)، نصوص فی علوم القرآن (در ۱۴ جلد)، النص الخالد، التفسیر البنائی و... اشاره کرد. همچنین بنیانگذار این گروه و نخستین مدیر آن، استاد مرحوم حضرت آیت الله محمد واعظ زاده خراسانی (روحش قرین رحمت پروردگارش باد) است که از مفاخر علمی جهان اسلام به شمار می‌رود.

حدیث پژوهی؛

گروه حدیث پژوهی مرجع علمی در تولید محتوا و تبیین حدیث معصومان (علیهم السلام) با رویکرد سبک زندگی اسلامی است. از مهمترین آثار این گروه، سنن النبی، السیره العلمیه للنبی المصطفی، سفینه البحار، هدایت‌الأمه و... است. نخستین مدیر این گروه حضرت استاد حجت الاسلام کاظم مدیر شانه چی بوده است.

فقه و اصول؛

گروه فقه و اصول اسلامی مرجع علمی در تولید محتوا و تبیین اندیشه‌های فقهی امام علی بن موسی الرضا (علیه السلام) با رویکرد پاسخگویی به مسائل مستحدثه و نو ظهور در حوزه نیازهای انسان و قانون گذاری است. گروه فقه و اصول بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی مأموریت دارد از طریق تحقیق و پژوهش در فقه اهل بیت و ترویج و نشر آثار پژوهشی خود از مجاری مربوطه نیازهای فقهی آستان قدس و زائران متنوع و روزافزون این حریم ملکوتی را تأمین نموده و با احیاء آثار گران سنگ فقهی و اصولی موجود در گنجینه ارزشمند کتابخانه آستان قدس رضوی، زمینه بهره‌مندی عالمان و پژوهشگران عرصه فقه را فراهم نماید. شبهات فقهی موجود در فضای حقیقی و مجازی را شناسایی نموده و پاسخ دهد و نیز با رصد مسائل مستحدثه نیازهای فقهی جامعه شیعی، اسلامی، حکومت و تمدن اسلامی را تأمین نماید. این پژوهش‌ها توسط پژوهشگران بنیاد یا از طریق مدیریت ستادی و بهره‌مندی از فقه پژوهان حوزه علمیه، دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های فقهی انجام می‌پذیرد. از آثار مهمی که در این گروه تصحیح و به جامعه علمی ارائه شده است می‌توان به این عناوین اشاره داشت: - کتاب القضاء (۴ جلد) - فقه امام الرضا و ابناؤه الکرام (۶ جلد) - ذخیره المعاد فی شرح الإرشاد (۱۲ جلد)

کلام و اندیشه اسلامی؛

گروه کلام و اندیشه اسلامی مرجع علمی در تولید محتوا و تبیین اندیشه‌های کلامی و اعتقادی امام علی بن موسی الرضا (علیه السلام) با رویکرد معرفت‌افزایی